

Nyhedsbrev udsendt den 6. december 2018

Kære deltager i projektet "Naturtjek"

Først og fremmest tak til alle jer der havde fundet vej til workshoppen og det efterfølgende seminar om græssende dyr i naturforvaltningen i går.

Vi syntes herfra, at vi på workshoppen fik nogle rigtig gode diskussioner om muligheder og barrierer i naturplejen og håber også, at I fik noget brugbart med hjem.

Som lovet får I her oplæggene fra i går.

Jeg vil endnu engang gerne takke for jeres store bidrag til at dette projekt er lykkedes. Det har været så spændende at høre om alle jeres tanker om jeres arbejde med natur og dyr i naturplejen.

Jeg håber – og er sikker på, at vi ses igen i forskellige sammenhænge fremover.

Held og lykke med naturplejen fremover!

Bedste hilsner

Heidi

Venlig hilsen

Heidi Buur Holbeck

Landskonsulent, Natur, Biolog
Anlæg & Miljø

SEGES

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Agro Food Park 15, DK 8200 Aarhus N
seges.dk

Præsentation af deltagerne i Naturtjek

Workshop 5. december 2018

SEGES

**Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne**

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Jørgen Andersen
Thurø

Inger Marie Kirketerp Scavenius Møn

Peter Tillisch Knudshoved Odde

**Søren Christensen
Borris skydeterræn
Skjern enge**

Jørn Bloch Vitskøl kloster

Jørgen Bloch, Vitskøl kloster

Jacob Hald, Randers

Anders Kjær, Frøstrup

Kragsskovhede

Optimal græsningsforvaltning

Andrea Oddershede

Specialkonsulent, SEGES natur

Workshop i projektet Naturtjek

Vejle d. 6. december 2018

SEGES

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

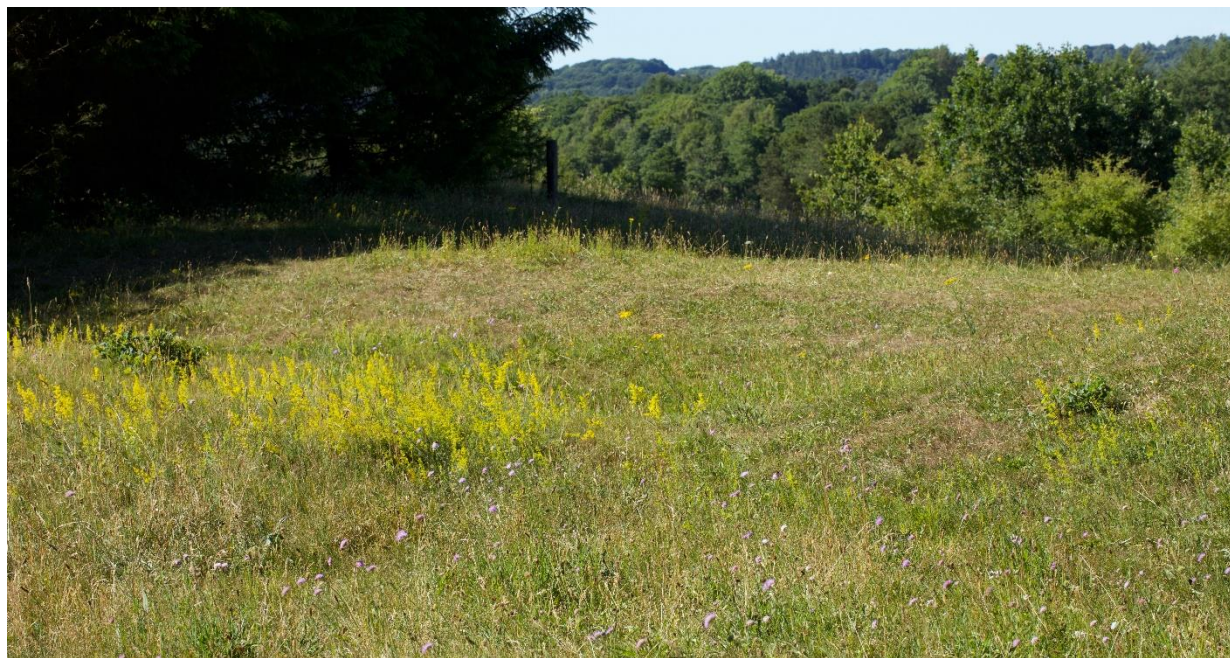
Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Suboptimal
græsningsforvaltning

Optimal
græsningsforvaltning

Negativ udvikling/
lav biodiversitet

Positiv udvikling/
høj biodiversitet

Blomster

Foto: Peter Wind og Andrea Oddershede

Foto: Camilla Fløjgaard og Naturhistorisk Museum Aarhus

Bid og barkskrælning

Foto: Andrea Oddershede

SEGES

Foto: Københavns Universitet, Andrea Oddershede og Morten D.D. Hansen

Udfordringer ved dyr i naturplejen

- Regler for tilskud til naturpleje
- Regler for øremærkning
- Regler for udegående dyr
- Behov for god tilvækst
- Behov for tilskudsfodring
- Viden om vigtigste naturområder – prioritering og strategi
- Behov for bufferarealer
- Økonomi i naturplejen
- Godt management af dyr i naturplejen
- Samarbejde med Naturstyrelsen, herunder udbudsregler

SEGES

Barrierer Naturpleje

- Registrering af kalve inden 7 dage og øremærkning inden 20 dage. Det kan være svært at få mærket kalve der fødes ude på store arealer. Det kan være nemmere at gære når de er 6 mdr i forbindelse med fravænning.
- Dispensationsmulighed
- <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Selvbetjening/Blanketter/Sider/Naturkalve.aspx>

Dispensation øremærkning af kalve til 6 mdr

Alle disse betingelser skal være opfyldt for at opnå en dispensation:

- Det primære formål med at holde kvæg på området er naturbeskyttelse.
- Området skal være ejet, eller drevet, med naturpleje for øje og afgræsset under godkendt ordning med henblik på naturpleje.
- Området skal være præget af betydelige naturlige ulemper, der medfører, at dyrene har reduceret fysisk kontakt med mennesker.
- Dyrene er ikke vant til regelmæssig kontakt med mennesker og udviser stræk aggressiv adfærd ved isætning af øremærker.
- Området skal være minimum 40 ha.
- Der skal være tale om ekstensiv drift, og dyretætheden skal derfor være under 0,5 dyr over 12 mdr. pr. ha.
- Området skal være forsvarligt indhegnet, så umærkede dyr ikke kan passere ud fra området.
- Øremærkerne skal senest isættes, når kalven er 6 måneder gammel. Hvis kalven forlader området inden den er 6 måneder gammel, skal den mærkes ved denne lejlighed.
- Hvis fristen på 6 måneder ikke overholdes, skal kalv og moder DNA-testes, for at fastlægge korrekt slægtskab.
- Området skal have et CHR-nummer og besætningen skal tildeles et besætningsnummer.

Helårsgræssende kvæg - udfordringer

- <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Udegaaende-dyr.aspx>
- **Kvæg skal forberedes på at gå ude om vinteren**

Dyr, der går ude hele døgnet i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, skal som udgangspunkt være forberedt på og egnet til at være udegående. Det vil sige, at dyrene som udgangspunkt skal

 - have et kraftigt og tæt hårlag
 - være i godt huld og tildeles supplerende foder, så det gode huld opretholdes hele vinteren
 - have fri adgang til frisk drikkevand
 - have adgang til græsdækkede arealer, der i størrelse er afpasset til antallet af dyr
 - have adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidig kan hvile på et tørt, strøet leje

Undtagelsesvis fravigelse af krav om adgang til læskur eller bygning

Kravet om sikring mod vind og vejr gennem adgang til læskur eller bygning vil helt undtagelsesvis kunne fraviges for alle kvægracer. Det vil dog alene kunne ske, hvis dyrene holdes på store arealer, hvor de "naturlige forhold" er af en sådan beskaffenhed, at der kan ydes dyrene en beskyttelse, der i vidt omfang svarer til den beskyttelse et læskur eller en bygning vil kunne give.

Hvad forstås ved "naturlige forhold"?

Ved "naturlige forhold" forstås, at der er en passende tæthed af bevoksning, der – sammenholdt med øvrige landskabsforhold som hældninger, skråninger og niveauforskelle samt jordbundsforhold på arealet – kan sikre dyrene beskyttelse mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov. De "naturlige forhold" skal samtidig kunne sikre, at alle dyr på samme tid kan hvile på et passende tørt leje.

God tilvækst og behov for tilskudsfodring – god management

- Når man laver naturpleje kan det være svært at holde en høj tilvækst da foderkvalitet normalt er lavere her end på omdriftgræs.
- Nogle vælger at lade køer kælle i november efter græssæson og så kun lave naturpleje om sommeren med gold køer da de har et mindre energibehov.
- Hvis kalve fødes i marts-april kan der være større behov for tilskud af foder om sommeren
- Det er vigtigt at lægge den rette strategi.
- Husk at det altid er tilladt at tildele mineraler/bolus
- Hvis der er parasitter (leverikter, lungeorm) kan smitte nedsættes ved foldskifte og behandling efter behov.

Behov for bufferarealer

- Relevant hvis ikke foldene er store og varierede
- Kan være praktiske i ekstreme år – f.eks. under tørke eller oversvømmelser
- Giver mulighed for at regulere græsningstrykket – få dyr kan f.eks. sikre en god blomstring om sommeren.

Erfaringer – tilskud til arealer

- Der mangler fleksibilitet i tilskudsreglerne på de mest værdifulde arealer med specifikke plejebehov, især ved helårsgræsning og på delområder (over 100 m²) med mulighed for ugræssede områder og ved skovgræsning.
- Sommergræsning ikke altid den bedste løsning, men nødvendigt for at kontrollen kan overholdes

Erfaringer – tilskud til arealer

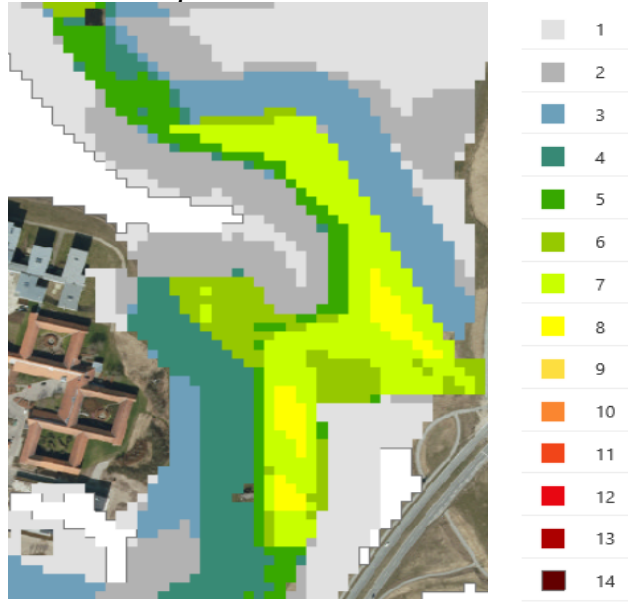
- På de fleste arealer er det muligt at gennemføre en hensigtsmæssig pleje inden for de nuværende rammer af tilskudsreglerne, MEN det kræver god indsigt og fokus på reglerne
- Højeste tilskud når der også søges Grundbetaling, men det kræver en mere intensiv drift
- Fast græsningstryk vil være mest optimal på de fleste naturarealer, men så ingen GB = lavere tilskud

Viden om vigtigste naturområder – prioritering og strategi

- Behov for mere viden om naturværdierne

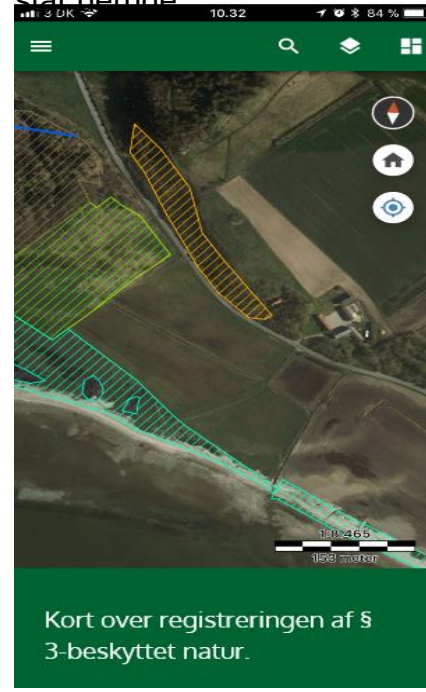
HNV-score

High Nature Value (HNV) er en indikator for et areals naturværdi og bruges til at prioritere naturplejeindsatsen. En høj HNV-værdi indikerer høj naturværdi.

Appen for beskyttet natur

Søg info om naturen når du står derude

SEGES

Samspil med Naturstyrelsen

- Svært at forstå NST mål/prioriteringer
 - F.eks. flere eksempler på at I gerne ville pleje flere arealer som lå ugræsset hen, men det kunne I ikke få lov til
 - Forstår ikke målet med NST projekter
- I ønsker klare retningslinjer i forhold til arealets naturindhold
- I oplever at der ikke bliver fulgt op på om aftalernes krav bliver overholdt (ved nye dyreholdere)
- Udbuddet bliver prioriteret efter pris, ikke dyreholdernes evne til at lave naturpleje
- Arealer sendes i udbud for sent i forhold til udløb af aftaler og muligheder for at søge tilskud

Samspil med Naturstyrelsen: Forslag til bedre naturpleje og glattere dyreholdere

- Sæt retningslinjer for naturplejen – opstil klare naturmål, som naturplejerne kan forholde sig til (sker flere steder, men bliver ikke altid forstået)
- Fortæl naturplejerne, hvilke arter og naturværdier der er på de arealer de skal pleje
- Kan/skal der søges Grundbetaling til arealet?
- Tager I stilling til om der kan/skal søges Grundbetaling til arealet?

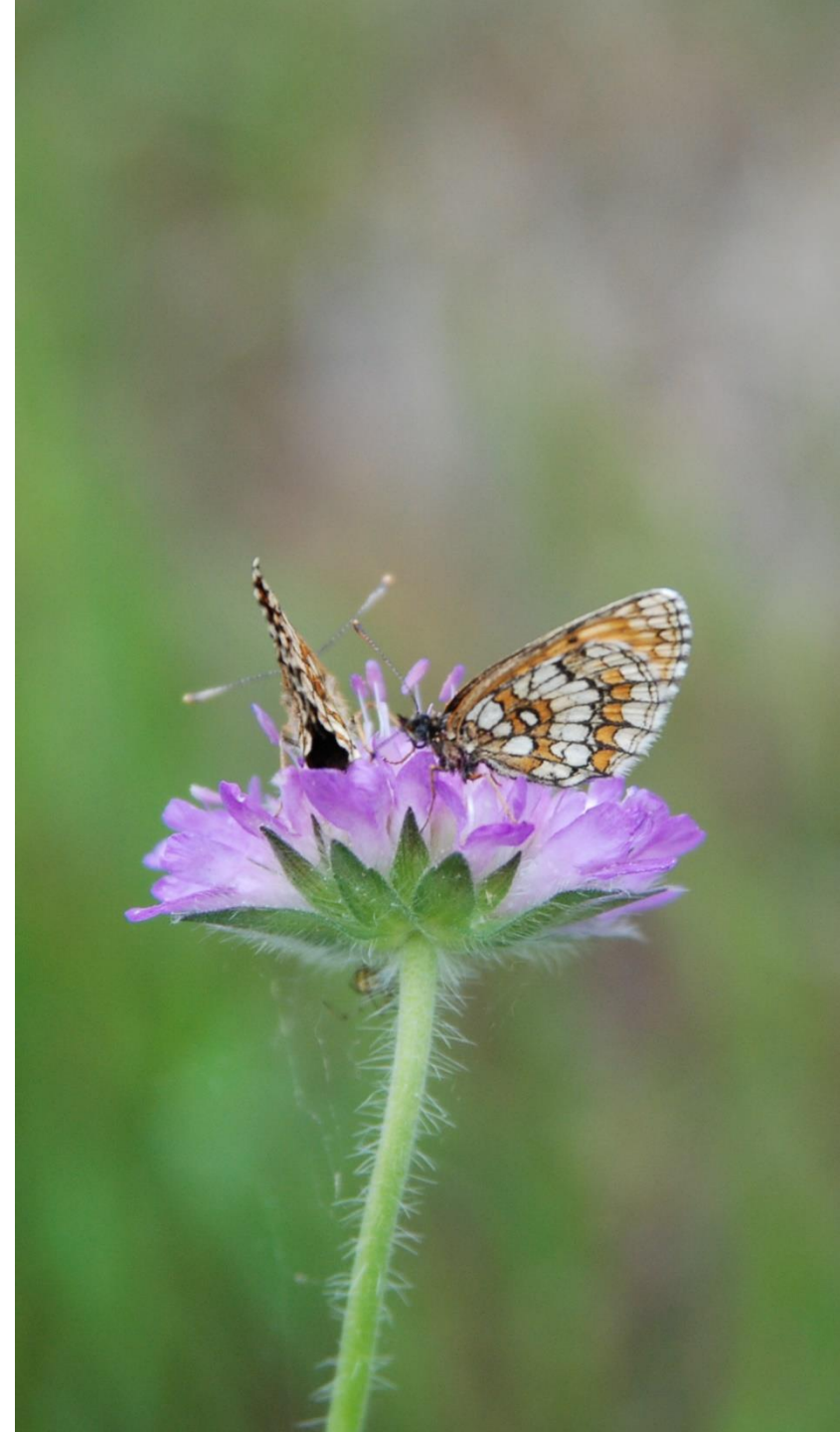

Hvad gør vi på SEGES fremover?

Projekt "Naturpleje i bedre rammer"

- Behov for konkrete faglige anbefalinger, der kan vise naturplejere, hvor og hvordan kvægbruget kan bidrage til at sikre naturindholdet i landbrugslandet.
 - **Fokusplaner:** Planer for pleje af de mest værdifulde naturarealer
- Naturpleje i bedre rammer - Det skal være enkelt og attraktivt at være naturplejer og drive kvægbrug.
- Fordele og ulemper ved forskellige græsningssystemer i naturplejen (f.eks. sommergræsning, helårsgræsning, vintergræsning, holistisk græsning og skovgræsning)
- Forum for kødkvæg og naturpleje
- Bidrager til udvikling af Strategi for Landbrug & Fødevarer kvæg vedr. natur og biodiversitet

SEGES

Naturtjek - Workshop 2018
Morten Nyland Christensen,
SEGES Erhvervsøkonomi

ØKONOMIEN I NATURPLEJE?

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

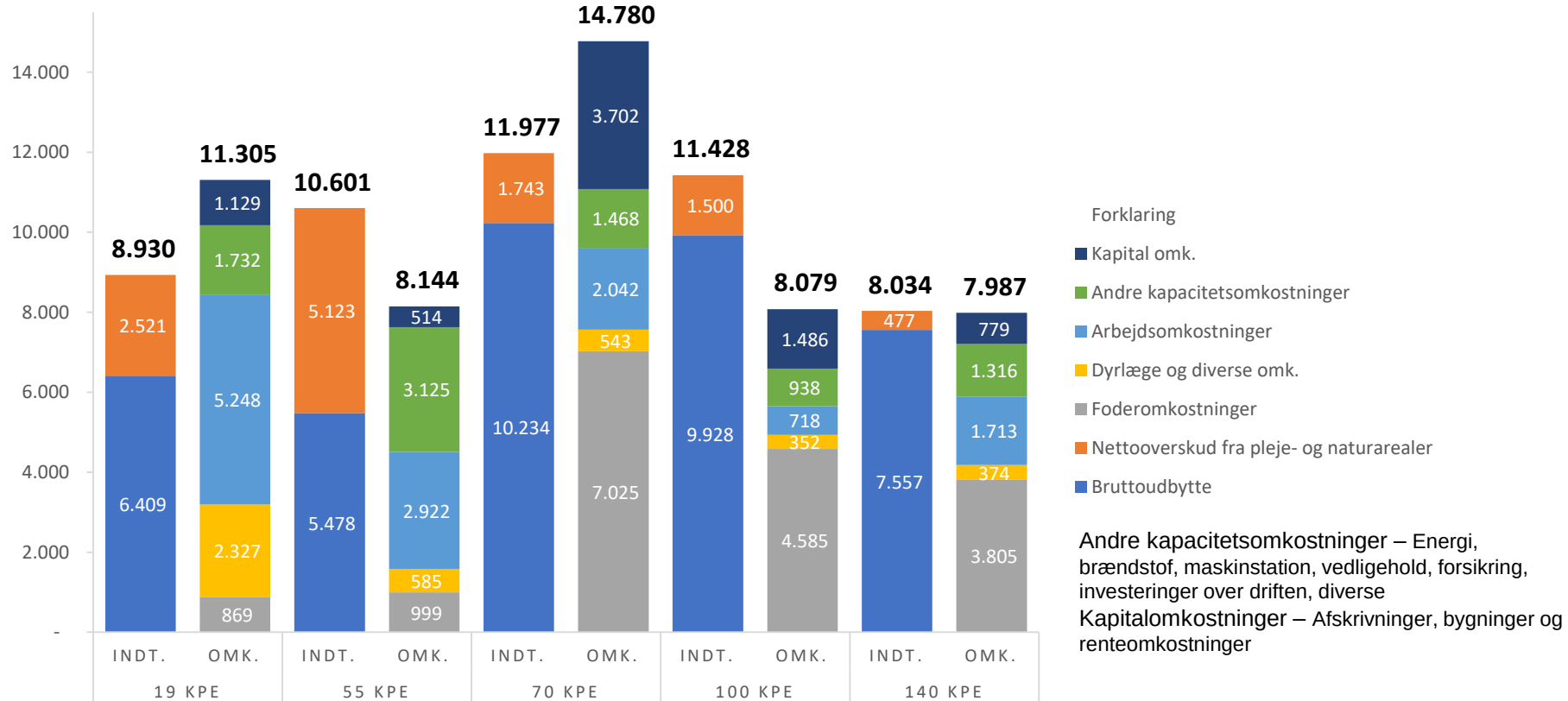
DRIFTSGRENEN - NATURPLEJE

- Formål – analysere økonomien separat
- Driftsgren er inkl. dyr, de benyttede arealer og tilhørende inventar, maskiner, bygninger og foderlagre
- Foderproduktion indgår ikke og foderet overføres til en intern overførselspris
- Ejeren aflønnes i forhold til omfanget af bedriften
 - Ejeraflønning på 185 kr./time
- Forretning af aktiver og egenkapital
- Årets resultat = overskud, når alle inputfaktorer er aflønnet

BESKRIVELSE AF DELTAGERE

1. 19 KPE - Skotsk Højland, lav tilskudsfodring, helårsgræs
2. 55 KPE - Galloway, jagtværdi, stort areal
3. 70 KPE - Hereford, vinter opstaldning + indkøb af kalve
4. 100 KPE - Angus + indkøb af kalve, vinter opstaldning, stort salgsarbejde
5. 140 KPE - Angus, udegående køer/kvier om vinteren, fuldtids naturplejer

INDTÆGTER OG OMKOSTNINGER, KR. PR. KPE

VÆRDIEN AF DET ENKELTE AREAL

- Hvilket naturpleje skal udføres
 - Flytning af dyr, vinter egnet
- Foderværdi
 - Tilskuds fodring
- Størrelse på areal

KRAV TIL DÆKNINGSBIDRAG

- Vigtige faktorer
 - Vinter opstaldning
 - Arbejdstid
 - Størrelse af dyrehold
 - Synergier på bedriften

AFSÆTNING

- Gode muligheder for at øge indtjeningen
 - Dyrevelfærd, god historie
- Kræver tid og tålmodighed
- Større risiko

OPSUMMERING

- Stor forskel på økonomi
- Kend dit krav til DB
- Synergieffekter
- Afsætningsstrategi

Naturtjek - Workshop 2018
Morten Nyland Christensen,
SEGES Erhvervsøkonomi

ØKONOMIEN I NATURPLEJE?

KPE	19	140	55	70	100
	Pr. KPE	Pr. KPE	Pr. KPE	Pr. KPE	Pr. KPE
Salg af dyr inkl slagtepræmie	2.252	5.236	4.866	14.344	7.592
Køb af dyr	-	-150	-	-5.850	-769
Besætningsforskydning	4.157	2.471	611	1.739	3.105
Bruttoudbytte	6.409	7.557	5.478	10.234	9.928
Korn	-78	-492	-	-	-843
Færdigblanding inkl mineraler og vitaminer	-181	-323	-443	-4.643	-83
Eget grovfoder	-611	-2.990	-556	-2.383	-3.659
Dyrlæge og medicin	-646	-158	-413	-543	-152
Diverse vedr. husdyr	-1.681	-216	-172	-	-200
Stykomkostninger	-3.196	-4.179	-1.583	-7.568	-4.937
Dækningsbidrag	3.213	3.378	3.894	2.666	4.991
Nettooverskud fra pleje- og naturarealer	2.521	477	5.123	1.743	1.500
Dækningsbidrag inkl. tilskud	5.734	3.855	9.017	4.409	6.491

KPE	19	140	55	70	100
Energi incl brændstof	-1.291	-237	-1.382	-209	-301
Vedligehold	-188	-565	-82	-536	-449
Lønomkostninger	-	-10	-2.922	-	-
Ejeraflønning	-5.248	-1.703	-	-2.042	-718
Forsikring	-72	-224	-36	-33	-67
Investeringer over driften	-	-	-924	-	-
Diverse kapacitetomkostninger	-180	-289	-701	-690	-120
Kapacitetsomkostninger i alt	-6.980	-3.029	-6.047	-3.509	-1.656
	-	-	-	-	-
Afskrivning, bygninger	-	-	-	-2.632	-
Afskrivning, inventar	-146	-264	-	-224	-450
Øvrige kapitalomkostninger	-	-	-	-	-
Leje af driftsbygninger	-	-	-	-	-400
Renteomkostninger af bundet kapital	-983	-515	-514	-846	-636
Kapitalomkostninger i alt	-1.129	-779	-514	-3.702	-1.486
	-	-	-	-	-
Årets resultat	-2.375	48	2.456	-2.803	3.349
Ejerløn med nulresultat	2.873	1.751	2.456	761	4.067
	-	-	-	-	-
Bundet kapital	29.154	17.871	17.140	28.191	17.907